

Tak?m Liderli?i Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tak?m Liderli?i Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31321>

Özet

Takım Liderliği Ölçeği, 2010 yılında H. Çankaya ve M. Karakuş tarafından geliştirilen, okul yöneticilerinin sergilediği takım liderliği davranışları öğretmen görüşlerine dayanarak ölçmeyi amaçlayan özgün bir ölçme aracıdır. Ölçek, eğitim yönetimi alanındaki ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanmıştır ve toplam 20 madde ile üç temel alt boyutu içermektedir: **Uzlaşma ve İşbirliğini Sağlama, Güçlendirme ve Motive Etme** ve **Etkili İletişim**. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, ölçeğin akademik çalışmalarda ve uygulamada kullanılabilecek yüksek istatistiksel yeterliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Takım liderliği, okul yöneticisi, faktör analizi, eğitim yönetimi, örgütsel davranış, liderlik davranışları, güvenirlik, geçerlik.

Yazarlar

Brahim H. Çankaya, Mehmet Karakuş.

Amaç

Takım Liderliği Ölçeği'nin temel amacı, eğitim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin öğretmen takımları içerisindeki liderlik rollerini ve davranışları geçerli ve güvenilir bir biçimde değerlendirmektir. Ölçek, özellikle yöneticinin takım içerisindeki çatışma yönetimi, motivasyon sağlama ve işbirliğini teşvik etme gibi kritik yetkinliklerini mercek altına almaktadır.

Bu araç, yöneticilerin liderlik yeterliliklerini nicel verilerle ortaya koyarak, okulun genel performansını ve öğretmenlerin memnuniyetini artırmaya yönelik gelişim programlarının belirlenmesi ve uygulanması için sağlam bir zemin oluşturmayı hedeflemektedir. Ölçek, geliştirme amaçlarında modern eğitim yönetimi literatüründeki takım odaklı liderlik tanımlarını temel almıştır.

Yapı

Ölçek, okul yöneticilerinin takım liderliği davranışları temsil eden ve birbirinden bağımsız ancak birbiriyle ilişkili olan üç ana faktörden (alt boyuttan) oluşmaktadır. Bu çok boyutlu yapı, liderlik davranışları karmaşık bir şekilde ele almaktadır. Ölçekte yer alan toplam 20 madde, bu üç boyuta dağıtılmıştır.

Uzlaşma ve İşbirliğini Sağlama (8 madde): Yöneticinin, öğretmenler arasındaki

anlaşmazlıkların çözme ve ortak hedefler doğrultusunda işbirliğini en üst düzeye çıkarma becerisini ölçer.

Güçlendirme ve Motive Etme (8 madde): Yöneticinin, okulun vizyonunu etkili bir şekilde yayma, öğretmenleri yetkilendirme ve iç motivasyonlarının artırma davranışlarını değerlendirir.

Etkili İletişim (4 madde): Yöneticinin, öğretmenlerin beklentilerini dikkate alarak, açık, geri bildirim dayalı ve şeffaf bir iletişim ortamı oluşturma yeteneğini ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, istatistiksel olarak güçlü kanıtlarla desteklenmiştir. Verilerin faktör analizi için uygunluğu, **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** katsayısı ve Bartlett Sphericity testi ile detaylıca incelenmiştir.

Yapılan analizlerde, Kaiser-Meyer-Olkin katsayısı 0.931 gibi oldukça yüksek bir değerde bulunmuştur. Bu değer, 0.90 ve üzeri KMO değerlerinin uyumun mükemmel olduğunu gösterdiği (Kalaycı, 2006) dikkate alındığında, örneklem verilerinin faktör analizi için üstün bir uygunluğa sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Ayrıca, Bartlett Sphericity testi (6414.653; $p < 0.000$) anlamlı çıkmış, bu da değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin faktörleştirme için yeterli olduğunu teyit etmiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin amaca hizmet etme derecesinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Takım Liderliği Ölçeği'nin güvenilirliği, iç tutarlılık ölçütleri kullanılarak saptanmıştır. Hem genel ölçek hem de tüm alt faktörler için hesaplanan **Cronbach Alpha** katsayıları ve Spearman Brown iki yarım test güvenilirlik katsayıları 0.80'in üzerinde değerlerdedir. Bu yüksek değerler, ölçeğin ölçtüğü yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, her bir faktör için ayrı ayrı hesaplanan iki yarım test arasındaki korelasyon değerlerinin 0.70'in üzerinde olması ve buna bağlı Spearman Brown katsayılarının yüksekliği, sadece genel ölçeğin değil, aynı zamanda her bir alt boyutun da iç tutarlılığını ve son derece güçlü olduğunu ve maddelerin homojen yapıyı temsil ettiğini doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Geliştirme çalışması kapsamında, veri yapısının uygunluğu ($KMO=0.931$) teyit edildikten sonra, ölçek maddelerinin hangi yapısal boyutlar altında toplandığını belirlemek amacıyla keşfedici faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz, okul yöneticilerinin takım liderliği davranışlarının temel bileşenlerini ortaya çıkarmıştır.

Faktör analizi sonucunda, ölçeğin beklenen teorik çerçeveye uygun olarak üç ayrı faktöre ayrıldığı belirlenmiştir: Uzlaşma ve Birliği Sağlama, Güçlendirme ve Motive Etme, ve Etkili İletim. Bu üç faktörün toplam varyansın önemli bir kısmının açıklaması, ölçeğin yapısal olarak güçlü ve teorik temellere uygun olduğunu göstermektedir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Psikometrik Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: 20 maddelik, çok boyutlu öz bildirim tipi anket formu.

Mevcut Dil: Türkçe.

Hedef Kitle: Okul yöneticilerinin liderlik davranışlarını değerlendiren öğretmenler.

Yaş Grubu: Yetişkin (Eğitim profesyonelleri).

Nüfus Detayları: Türkiye'deki çeşitli eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme kullanılmıştır (1= hiç katılmıyorum - 5= tamamen katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

Eğitim yöneticiliği, KMO katsayısı, iç tutarlılık, liderlik motivasyonu, çatışma yönetimi, örgütsel iletişim, Spearman Brown.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: ihcankaya@hotmail.com (Sorumlu Yazar: İbrahim H. Çankaya)

Yayın Adresi: Kaynak makalede belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Takım Liderliği Ölçeği, 2010 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik ve ticari amaçlı kullanımı için sorumlu yazar İbrahim H. Çankaya ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin yayımlandığı makaleye DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: dergipark.ulakbim.gov.tr.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: takim-liderligi-olcegi-toad.pdf.

Kaynaklar

Çankaya, ?. H. ve Karakuş, M. (2010). Okul yöneticilerinin takım liderliği davranışlarına yönelik bir ölçme aracı geliştirme çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(2), 167-183.

Karasar, N. (1999). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Büyüköztürk, ?. (2003). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Kalaycı, ?. (2006). SPSS uygulamaları çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Takım Liderliği Ölçeği Maddeleri

Ölçek, üç alt boyut ve yirmi maddeden oluşmaktadır. Ayrıca, her bir alt boyutu temsil eden örnek maddeler listelenmiştir:

Uzlaşma ve işbirliğini sağlama (8 m): Öğretmenler arasındaki çatışmaları etkili yönetir.

Güçlendirme ve motive etme (8 m): Okulun vizyonunu açık olarak öğretmenlere tanıtır.

Etkili iletişim (4 m): Öğretmenlerin beklentilerini dikkate alır.